

R๒R & CQI POSTER ๑๒

ชื่อเรื่อง : การศึกษาประสิทธิผลของยาสมุนไพรแก้ภูมิแพ้ในผู้ป่วยโรคภูมิแพ้ทางเดินหายใจส่วนต้น

ชื่อผู้วิจัย หรือคณะผู้วิจัย พร้อมหน่วยงาน : นางสาวธิดิต์สุดา คำบุตตา นางสาวกัญต์ฤทัย มาลัย

นางสาวปิยะรัตน์ ศิลาโชติ นางสาวนัชชา ธิเรตชสิทธิ์ กลุ่มงานการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

บทนำและวัตถุประสงค์ : กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เล็งเห็นความสำคัญจึงได้กำหนดให้โรคภูมิแพ้ทางเดินหายใจส่วนต้นเป็น ๑ใน๔ โรคหลักที่สามารถดูแลด้วยศาสตร์การแพทย์แผนไทยได้ และจากการสำรวจสถิติผู้มารับบริการที่คลินิกแพทย์แผนไทย โรงพยาบาลศรีสะเกษ ๓ ปีย้อนหลังพบว่า มีจำนวนผู้ป่วยที่มีอาการของโรคภูมิแพ้ทางเดินหายใจส่วนต้นดังนี้ ปีงบประมาณ ๒๕๕๗ จำนวน ๔๘ ราย ปีงบประมาณ ๒๕๕๘ จำนวน ๕๒ ราย และปีงบประมาณ ๒๕๕๙ จำนวน ๖๓ ราย ผู้จัดทำตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าวจึงได้ทำการศึกษาการรักษาโรคภูมิแพ้โดยการสุ่มยาสมุนไพรในสาธารณสุขมูลฐานที่หาได้ง่ายในครัวเรือน มีสรรพคุณยาไทยในการรักษาบรรเทาอาการจาม คัดจมูก น้ำมูกไหล โดยภายในตำรับประกอบด้วยตัวยาสุมไพโรสิด ดังนี้ ข่า (*Alpinia galanga* (L.) Willd.) ๕ กรัม ชิง (*Zingiber officinale* Roscoe) ๕ กรัม หอมแดง (*Allium ascalonicum* L.) ๕ กรัม มะกรูด (*Citrus hystrix* DC.) ๕ กรัม พิมเสน (*Dryobalanops aromatica* Gaertn.) ๐.๑ กรัม และการบูร (*Cinnamomum camphora* (L.) Presl.) ๐.๑ กรัม ผู้จัดทำจึงนำตำรับยาสมุนไพรแก้ภูมิแพ้มาประยุกต์ใช้ในผู้ป่วยโรคภูมิแพ้ทางเดินหายใจส่วนต้นที่มารับบริการที่คลินิกแพทย์แผนไทย โรงพยาบาลศรีสะเกษ

วิธีการศึกษา : การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษากึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) โดยมีแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว (Single Subject Research) ทดสอบก่อน – หลัง (one group pretest – posttest design) โดยคัดเลือกอาสาสมัครจากผู้มารับบริการที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์แผนปัจจุบันว่าเป็นโรคภูมิแพ้ทางเดินหายใจส่วนต้น (Allergic rhinitis) จำนวน ๑๕ ราย เพื่อรับการรักษาด้วยยาสมุนไพรแก้ภูมิแพ้ โดยใช้วิธีสุ่มยาวนาน ๑๐ นาที จำนวน ๓ ครั้งติดต่อกัน โดยตลอดระยะเวลาในการเข้าร่วมโครงการจะต้องไม่รับประทานยาลดน้ำมูกบรรเทาอาการหวัดคัดจมูก หรือรับการรักษาด้วยวิธีอื่นใด หลังการรักษามีเครื่องมือประเมินอาการผู้ป่วย ก่อนและหลังการสุ่มยาแก้ภูมิแพ้ และใช้แบบสอบถามสำรวจความพึงพอใจต่อการใช้ยาสมุนไพรแก้ภูมิแพ้ โดยทำการเก็บข้อมูลตั้งแต่ มกราคม ๒๕๖๐ - พฤษภาคม ๒๕๖๐

ผลการศึกษา : พบว่าผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน ๑๕ ราย ไม่มีอาการแทรกซ้อนจากการสุ่มยา จำนวน ๑๕ ราย คิดเป็น ๑๐๐% โดยผู้เข้าร่วมโครงการที่มีอาการคันตาจำนวนทั้งหมด ๕ ราย มีอาการลดลงจำนวน ๕ ราย คิดเป็น ๑๐๐% มีอาการคันจมูก/จาม จำนวนทั้งหมด ๑๕ ราย มีอาการลดลงจำนวน ๘ ราย คิดเป็น ร้อยละ ๕๓.๓๓ มีอาการคัดแน่นจมูก จำนวนทั้งหมด ๑๓ ราย มีอาการลดลงจำนวน ๑๐ ราย คิดเป็น ร้อยละ ๗๖.๙๒ มีอาการน้ำมูกไหล จำนวนทั้งหมด ๑๓ ราย มีอาการลดลงจำนวน ๑ ราย คิดเป็น ร้อยละ ๗.๖๙ และมีอาการน้ำมูกงอก จำนวนทั้งหมด ๙ ราย มีอาการลดลงจำนวน ๗ ราย คิดเป็น ร้อยละ ๗๗.๗๘ และมีความพึงพอใจต่อการใช้ยาสมุนไพรแก้ภูมิแพ้มากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ ๗๓.๓๓

สรุปและข้อเสนอแนะ : จากผลการศึกษา พบว่าไม่มีอาการแทรกซ้อนจากการสุ่มยา จำนวน ๑๕ ราย คิดเป็น ๑๐๐% ก่อนการรักษาด้วยการสุ่มยาแก้ภูมิแพ้ ผู้เข้าร่วมโครงการทุกคนมีอาการคันจมูกหรือจาม หลังจากการสุ่มยาแล้วอาการคันจมูก/จามลดลงในทุกๆรายและมีความรุนแรงลดลงอย่างน้อย ๑ ระดับ และมีผู้เข้าร่วมโครงการก่อนการรักษาจำนวน ๑๓คนที่มีอาการคัดแน่นจมูก หลังการรักษาพบว่าระดับความรุนแรงลดลงระดับคิดเป็นร้อยละ ๗๗ และระดับความรุนแรงลดลงระดับคิดเป็นร้อยละ ๒๓ ซึ่งการรักษาอาการภูมิแพ้ทางเดินหายใจส่วนต้นด้วยการสุ่มยา มีผลต่อการบรรเทาอาการคันตา คันจมูก/จาม คัดแน่นจมูก น้ำมูกไหลและน้ำมูกงอกอย่างมีนัยสำคัญ $p < 0.01$ และมีความพึงพอใจต่อการใช้ยาสมุนไพรแก้ภูมิแพ้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๗๓.๓๓